

Asia: VN/14758/2021

Lausuntopyyntö: ehdotus ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastaselvityksestä

Osa 1. Asetusluonnoksen yleinen palaute

Tässä osiossa voit antaa yleistä palautetta asetuksesta, perusteluista ja esitetyistä vaikutuksista. Teknisiin yksityiskohtiin voit halutessasi antaa erikseen palautetta osiossa 2.

Rakennusinsinöörit- ja arkkitehdit RIA ry ymmärtää, että asetuksella halutaan tukea kaavoitus- ja rakentamislain kokonaisuutta. Tulisi silti olla mahdollisuus tutustua varsinaiseen lakikokonaisuuteen ennen asetuksesta lausumista. Nyt lausunnonantaja ei tiedä, mitä KRL:ssä mahdollisesti esitetään ja siksi asetuksen kommentointi on haastavaa.

Yleisenä huomiona toteamme, että suunnittelu- ja valvontatyötä tekevien alan ammattilaisten kannalta on tärkeää, että ilmastaselvityksen laatijan pätevyydelle asetetaan selkeä vaatimus ja ilmastaselvityksen laadinnan vastuita rakennushankkeessa selkeytetään.

a. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ei, asetusluonnoksesta on vaikea antaa lausuntoa, kun KRL-ehdotusta ei ole vielä annettu. Lausunnonantaja ei voi tietää mitä KRL:ssä mahdollisesti esitetään ja siksi asetuksen kommentointi on haastavaa.]

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [On vaikea arvioida, miten asetus vaikuttaa rakentamiseen ja siten koko hiilineutraaliuden saavuttamiseen Suomessa.]

c. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Kaavoitus- ja rakentamislaisissa esitettäisiin poikkeukset ilmastaselvityksen laatimisveloitteeseen. Perustelumuiustiossa todetaan, että ilmastaselvitystä ei tarvitsisi laatia sellaiselle rakennukselle, jota ei ole suunniteltava ja rakennettava 193 §:n mukaan lähes nollaenergiataloksi tai korjattavalle erillispientalolle tai laajamittaisesti korjattavalle

rakennukselle, jonka energiatehokkuutta ei ole 193 §:n mukaan parannettava korjaustyön yhteydessä. Se, millaista rakentamista ilmastaselvityksen laatimisvelvoite koskee, täytyy ilmaista selkeästi ja yksiselitteisesti. Vaikuttaa lisäksi siltä, että korjattavien rakennusten tapauksessa arviointimenetelmän tarve on epäselvä.]

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Vaatii paljon koulutusta, että suunnittelijat ja rakennusvalvontaviranomaiset oppivat tekemään ja tarkastamaan arviointimenetelmän avulla tehtyjä suunnitelmia.]

e. Muita yleisiä kommentteja:

-

Osa 2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisyden arviointi

Onko arvioinnin vastuun rajaus pääsuunnittelijan, rakennussuunnittelijan ja erikoissuunnittelijan tehtäväksi mielestäsi sopiva?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ehdotuksen mukaan pääsuunnittelijan, rakennussuunnittelijan ja erityissuunnittelijan olisi tehtäviensä mukaisesti laadittava ilmastaselvitys, jossa hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki olisi arvioitava uuden rakennuksen koko elinkaaren tai laajamittaisesti korjattavan rakennuksen korjauksen ja sen jälkeisten rakennuksen elinkaaren vaiheiden ajalta. Ehdotuksessa ei ole selkeästi määritelty vastuutahoa, eikä arvioinnin laatimiselle pätevyysvaatimusta. On todettava selkeästi, kenen vastuulla on nimetä pätevyysvaatimukset täyttävä henkilö ilmastaselvityksen laatimiseen. Lähtökohtaisesti rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava ilmastaselvityksen laatimisesta.]

2 § Määritelmät

Onko määritelmät kuvattu mielestäsi selkeästi?

En osaa sanoa

3 § Arvioinnin kohde

Vähähiilisyys arvioitaisiin sekä rakennukselle että rakennuspaikalle. Onko arvioinnin rajaus mielestäsi sopiva?

Kyllä

Arvioinnin ulkopuolelle jätettäisiin rakennuspaikan kasvillisuus ja maaperä, sekä purettavat rakenteet, väliaikaiset telineet ja suojaukset. Onko arvioinnin rajaus mielestäsi sopiva?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Tontti vaikuttaa paljon rakennusten hiilijalanjälkeen. Esim. rakenteellinen pysäköinti talon alla on todella merkittävä hiilijalanjälkeen liittyvä asia.]

4 § Arviointijaksojen pituudet

Arviointi tehtäisiin yleensä 50 vuoden ajanjaksolle, kuten muissa pohjoismaissa ja EU:n Level(s)-menetelmässä. Onko arviointijakson pituus ja sen vakiointi mielestäsi hyvä lähtökohta?

Kyllä

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Arviointiin voitaisiin käyttää sekä kansallisen päästötietokannan että rakennustuotteiden ympäristöselosteiden tietoja. Onko tämä tietosisältö mielestä sopiva?

En osaa sanoa

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

Hiilijalanjälkeen laskettaisiin rakennustuotteiden valmistus, kuljetukset, rakentaminen, energian kulutus, rakennustuotteiden vaihdot, rakennuksen purkaminen, purkumateriaalien kuljetus, jätteenkäsittely ja loppusijoitus. Onko hiilijalanjäljen kattavuus mielestäsi riittävä?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Kattavuus on niin laaja, että laskentaan sisältyy paljon epävarmuutta. Ovatko laskelmat silloin uskottavia?]

7 § Rakennustuotteiden valmistus

Arviointi sisältäisi rakennuksen kantavan rungon, täydentävien rakenteiden, talotekniikan pääosien sekä rakennuspaikan keskeisten rakenteiden ja perustusten tuotteiden valmistuksen. Onko arvioinnin kattavuus mielestäsi sopiva?

En osaa sanoa

Uudelleen käytettävien rakennustuotteiden hiilijalanjälkeä tai niiden uudelleenkäytön valmistelun hiilijalanjälkeä ei tarvitsisi arvioida. Onko periaate mielestäsi sopiva?

Kyllä

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

Arviointiin ei sisältyisi uusien rakennusten elinkaaren aikana tapahtuvan laajamittaisen korjauksen tai ennakoimattomien rikkoontumisten vaikutus. Onko tämä rajaus mielestäsi sopiva?

Kyllä

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

Arviointiin ei sisältyisi uuden rakennuksen tontilta purettavien aiempien rakennusten tai rakenteiden purkamisen ja jätteenkäsittelyn vaikutus. Onko tämä rajaus mielestäsi sopiva?

En osaa sanoa

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

Onko loppusijoituksen vaikutusten arviointi kuvattu riittävän selkeästi?

Kyllä

11 § Kuljetukset

Rakennustuotteiden ja purkujätteiden kuljetusten vaikutukset voitaisiin arvioida joko taulukkoarvojen pohjalta tai laskien hankekohtaisesti kaavan mukaan. Ovatko nämä vaihtoehdot mielestäsi riittävät?

En osaa sanoa

12 § Työmaatoiminnot

Työmaan vaikutukset voitaisiin arvioida joko taulukkoarvojen pohjalta tai laskien hankekohtaisesti kaavan mukaan. Ovatko nämä vaihtoehdot mielestäsi riittävät?

Kyllä

13 § Energian käyttö

Energian käytön vaikutukset laskettaisiin muiden pohjoismaiden ja EU:n Level(s)-menetelmän mukaisesti käyttäen skenaarioita eri energiamuotojen hiilijalanjäljen ennakoituille vähenemille tulevaisuudessa. Onko tällaisten skenaarioiden käyttö mielestäsi sopiva lähtökohta arvioinnille?

En osaa sanoa

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

Rakennuksen hiilijalanjäljen rinnalla arvioitaisiin myös mahdolliset myönteiset ilmastovaikutukset, joita ei syntyisi ilman rakennushanketta. Onko tällaisen ns. hiilikädenjäljen arviointi mielestäsi tarpeen?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [: Jo pelkästään rakennushankkeen vaikutusten laskennassa riittää työtä.]

Hiilikädenjälkeen luetaan rakennustuotteiden uudelleenkäyttö ja kierrätys, kierrätyspolttoaineet ja jätteenpoltto, uusiutuva energia, pitkäikäiset hiilivarastot ja sementtipohjaisten tuotteiden karbonatisoituminen. Onko hiilikädenjäljen kattavuus mielestäsi riittävä?

En osaa sanoa

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

Onko uudelleenkäytön ja kierrätyksen hiilikädenjäljen laskenta kuvattu selkeästi?

Kyllä

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

Onko kierrätyspolttoaineen hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

En osaa sanoa

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

Onko energiana hyödynnettävien materiaalien hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

En osaa sanoa

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

Onko ylimääräisen uusiutuvan energian hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

En osaa sanoa

19 § Hiilivarasto

Onko ylimääräisen uusiutuvan energian hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

En osaa sanoa

Hiilivarasto lasketaan vain niille rakennusosille, jotka pysyvät rakennuksessa tai rakennuspaikalla vähintään 100 vuoden ajan. Onko vähimmäisajan määrittely mielestäsi tarpeellista?

Kyllä

20 § Karbonatisoituminen

Onko karbonatisoitumisen hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

En osaa sanoa

21 § Ilmastaselvitys

Ilmastaselvitys laadittaisiin rakentamislupaa haettaessa ja se olisi päivitettävä ennen rakennuksen käyttöönottoa, jos muutoksia on tullut. Onko ilmastaselvityksen kaksivaiheisuus mielestäsi sopiva lähtökohta?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ohjauksen on oltavaa selkeää.]

22 § Ilmastaselvityksen sisältö

Onko ilmastaselvityksen vähimmäisisältö mielestäsi tarpeeksi kattava?

En osaa sanoa

23 § Vähähiilisuuden tulosten esittäminen

Tulokset esitetään erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle. Tämän jaon pohjalta voitaisiin myöhemmin asettaa pelkästään rakennusta koskevia päästörajoja. Onko arvioinnin tulosten jako erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle mielestäsi sopiva lähtökohta?

En osaa sanoa

24 § Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Kommentit:

Perustelumuiotiossa todetaan liian optimistisesti, että ”Asetuksella ei ole isoja vaikutuksia viranomaisten tehtäviin. Luonnollisesti ilmastaselvityksen laatimista ja rakennuksen vähähiilisuuden arviointimenetelmä ovat uusi elementti rakentamislupavaiheeseen ja siten edellyttää myös hieman osaamisen ja toimintatapojen kehittämistä. Todennäköisesti arviointimenetelmä on kuitenkin rakennusvalvonnan nopeasti omaksuttavissa. Asetuksen tueksi on olemassa myös opasmateriaalia ja yksinkertaisia laskelmia, joiden on tarkoitus palvella viranomaisten ohella suunnittelijoita ja muita rakentamiseen liittyviä tahoja.”

Siirtyminen selvitysten laadintaan ja niiden tarkistamiseen tulee vaatimaan paljon lisäkoulutusta ja osaamisen päivittämistä, jotta niin suunnittelijat kuin valvojatkin tekevät laadukasta jälkeä ympäri Suomen.

Osa 3. Vähähiilisuuden arvioinnin menetelmäohje

Kommentit ja muutosehdotukset menetelmäohjeeseen:

-

Aarnio Antti
Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry - Antti Aarnio